

УДК 37.091.12:005.963: [811:821]:374.72

<https://doi.org/10.37041/2410-4434-2019-14-12>

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНЯ ЯК ІНТЕРАКТИВНА
ФОРМА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Не скажи, а покажи, як треба бути творчим.

І. А. Зязюн

Ольга Ходацька,
*аспірант Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України,
методист гімназії-інтернату № 13 м. Києва
ORCID: 0000-0003-0559-535X
e-mail: omhodatska@gmail.com*

Анотація. У статті розкрито завдання і алгоритм діяльності педагогічної майстерні як інтерактивної форми розвитку професіоналізму вчителів української мови та літератури на основі досвіду гімназії-інтернату № 13 м. Києва. З'ясовано, що педагогічна майстерня – це інтерактивна форма розвитку професіоналізму вчителя, яка спрямована на створення умов для набуття кожним учасником нового знання і нового досвіду за допомогою самостійної чи колективної творчості. Специфікою діяльності педагогічної майстерні для вчителів української мови і літератури є забезпечення обміну досвідом на основі міждисциплінарності філологів, ознайомлення з інноваціями у сфері філологічної освіти, пошук ефективних форм і методів ретрансляції фольклорного, мовознавчого, літературного досвіду в умовах неформальної організації навчання. Схарактеризовано досвід роботи педагогічної

майстерні для вчителів української мови та літератури «Профі» у гімназії-інтернаті № 13 м. Києва. Завданнями педагогічної майстерні є створення творчого середовища, яке дозволяє педагогам підвищити рівень методичної, педагогічної майстерності, комунікативної компетентності, інноваційної культури; розвиток професійних умінь і навичок, які відповідають сучасним вимогам педагогічної науки і практики, підготовка молодих фахівців до засвоєння прийомів і методів педагогічного дослідження і методів перспективного педагогічного досвіду; сприяння навчанню вчителів у моделюванні власного освітньої траєкторії професійного розвитку; зосередження уваги на педагогіці партнерства за Концепцією Нової української школи, згідно з якою учитель та учень – повноправні співавтори сучасного уроку; зміна організації традиційного уроку, включення спеціально організованої діяльності учнів в освітній процес на основі використання компетентнісно орієнтованих завдань; творча взаємодія вчителя-практика, викладача закладу вищої освіти та науковця.

Ключові слова: педагогічна майстерня, вчитель української мови і літератури, вчитель-майстер, професіоналізм, інформальна освіта, неформальна освіта.

Постановка проблеми. У сучасних умовах входження України у світовий освітній простір розвиток професіоналізму вчителя є одним із важливих напрямів реформування освіти в державі, оскільки вона безпосередньо пов'язана з процесами соціальної стабільності суспільства, підвищення престижу професії вчителя в Україні і світі. За словами Президента НАПН України В. Кременя, «важливо побудувати освіту в контексті вимог і можливостей ХХІ століття, тобто осучаснити і модернізувати всі її складові ланки» [7, с 2].

Саме тому в умовах сучасного розвитку суспільства і потреб Нової української школи набувають особливого значення проблеми професійного й особистісного розвитку вчителя української мови та літератури.

Вимоги часу спонукають учителя-філолога формувати інтелектуальну, високоосвічену, самодостатню учнівську особистість із критичним мисленням, інноваційною діяльністю, мовознавчим світоглядом, творчими здібностями, ґрунтовною життєвою позицією на основі національно-патріотичних цінностей. Нові завдання освітньої галузі «Мови і літератури» може реалізувати обізнаний, знаючий творчий вчитель-майстер. А майстерний учитель української мови та літератури – це високо компетентний фахівець, який досяг ціннісних орієнтирів і творчості у професійній діяльності і здатен на високому рівні забезпечувати інтелектуальний розвиток учнів, виховувати кращі національно-патріотичні й моральні якості індивіда. Сучасний учитель української мови та літератури має досягнути високого рівня професіоналізму не тільки в своїй фаховій діяльності, але й у взаємодії з учнями, колегами, батьками. І вчитель-словесник, і учень в умовах навчання повинен прагнути до самовдосконалення, самотворення, самоорганізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. У педагогічній науці і практиці проблема розвитку професіоналізму вчителя української мови і літератури в системі формальної освіти розглядалася науковцями у контексті реформування педагогічної освіти загалом (І. Зязюн, О. Лавріненко, О. Кучерявий, М. Солдатенко, Л. Хомич та ін.) Теоретичні аспекти проблеми формування професіоналізму вчителя української мови і літератури проаналізовано такими дослідниками, як: Л. Базиль, Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Куцевол, Л. Мацько, О. Семенов, В. Сидоренко та ін.). Однак потребує цілісного аналізу проблема добору форм

розвитку професіоналізму вчителя української мови в умовах неформальної освіти, що уможливить подолання суперечностей між необхідністю постійного професійного зростання та недостатністю ресурсів для реалізації цієї мети в умовах активної педагогічної діяльності.

Мета статті – схарактеризувати досвід проведення педагогічної майстерні як форми розвитку професіоналізму вчителя української мови і літератури в умовах неформальної освіти на основі досвіду гімназії-інтернату № 13 м. Києва.

Виклад основного матеріалу. Розвиток професійних й особистісних якостей учителя української мови і літератури потребує неперервного професійного фахового зростання вчителя української мови та літератури через інформальну й неформальну освіту, вдосконалення методичної діяльності через співпрацю зі школярами, батьками та колегами. Тому, вважаємо, важливою формою методичної роботи саме педагогічну майстерню як форму удосконалення педагогічного стилю учителя, його педагогічної творчості, спрямовану на розвиток методичної, дослідницької, викладацької культури, майстерності педагогічного спілкування.

Зауважимо, що поняття «творча майстерня», «педагогічна майстерня» пов'язані з діяльністю «Французької групи нової освіти» (GFEN), яка виникла у 20-30-х роках минулого століття. Час створення GFEN – це час, коли поляризація у суспільстві досягла межі і різко став відчутним дефіцит можливостей у реалізації особистісного потенціалу. У 20-ті роки набуло розмаху бажання визволитися від усього, що заважало людині бути вільною і щасливою. Відтак, ці нові вимоги часу стосуються й освіти. У маніфесті «Французька група нової освіти» проголошено, що її мета – виховання вільної й здатної критично мислити особистості, свідомо відмова від того, що називають фатальністю, визволення від догм і утвердження відповідності між сказаним і зробленим. Рух «Нова освіта»

виступав «за інтелектуальну емансипацію кожного як умову емансипації для всіх» [12]. Представники «Нової освіти» наголошували, що вони не відмовляються від досвіду своїх попередників і талановитих сучасників. Саме ідеї вільного виховання і творчого саморозвитку особистості (Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстой, Дж. Дьюї, Ж. Піаже, М. Монтесорі, К. Ушинський), реалізація діяльнісного підходу до навчання (Л. Виготський, С. Рубінштейн), а також практична діяльність С. Рачинського, теоретична спадщина А. Макаренка тощо стали науковим підґрунтям до створення майстерень [2].

Засновники GFEN певною мірою заперечували традиційні атрибути процесу навчання: дозволили учневі слухати не тільки вчителя, а й однокласника; дозволили помилятися, співати фальшиво, не боятися писати неправильно, висувати та перший погляд суперечливі гіпотези й відстоювати їх, відмовлятися від них і висувати нові. Вони сформулювали тезу про те, що «знання – це творення і пошук у протиставленні до раніше набутих знань, з критичною оцінкою того, що можливо вже давно визнано всіма» [9].

У 1989 р. в Марселі на форумі педагогів із багатьох країн світу – представників «Французької групи нової освіти» були сформульовані основні положення нової технології – майстерні:

1. Виклик традиційній педагогіці. Учень повинен знаходитись в активній позиції, розкривати внутрішній потенціал, самостійно будувати свої знання.

2. Особистість із новим менталітетом. Учень повинен розвиватися як самостійна, творча, відповідальна, конструктивно озброєна особистість. «Усі здатні». Кожна дитина здатна практично до усіх видів діяльності, питання лише у тому, які методи будуть застосовуватись у процесі її навчання і розвитку.

3. Необхідно перейти від рівності у правах до реалізації рівності у педагогічній практиці.

4. Інтенсивні методи навчання і розвитку. Не повідомлення знань як незаперечних істин, а самостійне здобуття знань за допомогою методів критичного мислення.

5. Новий тип педагога. Вчитель не авторитарний наставник, а талановитий скульптор. Педагог повинен ставитися до учня як до рівного.

6. Точний розрахунок психологічних впливів. Система впливу на особистість розроблена так ретельно, що кожен, хто до неї долучився, дивується тому, що відбувається з ним: зміг самостійно створити, намалювати, висловити власну думку тощо.

Одна з найважливіших умов створення педагогічної майстерні – її матеріал повинен дійсно бути проблемним, навіть парадоксальним. Тоді на будь-якому етапі заняття учасники зможуть пережити певний «розрив» – відкриття, потрясіння, що уможливить утворення майстерні.

Вважаємо, що педагогічна майстерня відповідає новій педагогічній філософії і може бути застосована у навчанні людей будь-якого віку. Звертаємо увагу, що майстерня для дорослих має свою специфіку: вона організовується відповідно до законів андрагогіки й головна увага в ній приділяється наперед визначеним і повідомленим цілям і завданням. На переконання І. Мухіної, «педагогічна майстерня – це така форма навчання дітей і дорослих, котра створює умови для сходження кожного учасника до нового знання та нового досвіду шляхом самостійного або колективного відкриття. Це реалізація ідеї діалогу в усіх його аспектах. Відбувається обмін думками, знаннями, творчими знахідками між учасниками майстерні, чому сприяє чергування індивідуальної, групової діяльності та роботи в парах. Обмін відбувається також між досвідом кожного учасника, з одного боку, й ученим, художником, явищем культури в цілому – з іншого. Нарешті, іде внутрішній діалог кожного – із самим собою [9].

Г. Степанова трактує педагогічну майстерню як «сукупність просторів – ігрового, учбового, культурного, художньо-творчого, де дитина отримує досвід життя, самостійно вибудовує власні знання, формує моральні цінності, культуру» [11, с. 3]. Серед особливостей, які характеризують цю нову педагогічну технологію, дослідниця називає свободу самовираження, стимулювання внутрішньої незалежності особистості, можливість по-іному реагувати на те що відбувається всередині людини та поза нею [11, с. 4]. Крім того, у контексті нашого дослідження слід звернути увагу на те, що Г. Степанова називає основною цінністю цієї технології наявність різних точок зору, проблемності роздумів, створення власного продукту творчості; в незавершеності майстерні, коли висновком проведеної роботи є виникнення нових питань, над якими людина обмірковує, знаходиться у пошуку відповідей, відкриттів, істини, формує власну культуру мислення, дій.

Вважаємо, що **педагогічна майстерня** – це інтерактивна форма розвитку професіоналізму вчителя, яка спрямована на створення умов для набуття кожним учасником нового знання і нового досвіду за допомогою самостійної чи колективної творчості. Специфікою діяльності педагогічної майстерні для вчителів української мови і літератури є забезпечення обміну досвідом на основі міждисциплінарності філологів, ознайомлення з інноваціями у сфері філологічної освіти, пошук ефективних форм і методів ретрансляції фольклорного, мовознавчого, літературного досвіду в умовах неформальної організації навчання.

У гімназії-інтернаті № 13 м. Києва організована педагогічна майстерня вчителів української мови та літератури «Профі» (керівник: О. Ходацька, вчитель-методист, методист-кореспондент Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка), метою її діяльності визначено:

– створення творчого середовища, яке дозволяє педагогам підвищити рівень методичної, педагогічної майстерності, комунікативної компетентності, інноваційної культури;

– розвиток професійних умінь і навичок, відповідно до сучасних вимог педагогічної науки і практики, підготовка молодих фахівців до засвоєння прийомів педагогічного дослідження, методів перспективного педагогічного досвіду;

– сприяння навчанню вчителів у моделюванні власної освітньої траєкторії професійного розвитку;

– зосередження уваги на педагогіці партнерства за Концепцією Нової української школи, згідно з якою учитель та учень – повноправні співавтори сучасного уроку;

– зміна організації традиційного уроку, включення спеціально організованої діяльності учнів в освітній процес на основі використання компетентісно орієнтованих завдань;

– творча взаємодія вчителя-практика, викладача закладу вищої освіти та науковця.

Завданнями педагогічної майстерні визначено: створення умов для підвищення мотивації педагога щодо самовдосконалення комунікативної компетентності, інноваційної культури, майстерності у педагогічній діяльності; опанування потенціалом інноваційних технологій, форм і засобів навчання, виховання, якими володіє майстер і які забезпечують продуктивне вирішення завдань, що поставлені перед сучасною філологічною освітою.

Алгоритм діяльності педагогічної майстерні передбачає такі етапи:

I. Орієнтація на виконання завдань майстерні – формулювання проблеми, визначення мети діяльності.

II. Творчий процес – знайомство з досягненнями майстра.

III. Осягнення закономірностей творчого процесу – рефлексія; аналіз роботи майстра; діалог.

IV. Творчий продукт – виконання завдань під керівництвом майстра. Індивідуальна і групова робота.

V. Рефлексія і корекція своєї діяльності – представлення робіт учасників педагогічної майстерні; обговорення.

VI. Вихід на новий продукт – створення продукту за визначеною проблемою (урок, методичні рекомендації, тести, статті тощо).

Цікавим є досвід проведення педагогічної майстерні у контексті взаємодії науковців, учителів, учнів. Так, до Дня української писемності та мови в гімназії-інтернаті № 13 м. Києва було проведено захід «Науково-освітня лінгвістична майстерня: досвід учителів, викладачів і науковців» за участю професора Київського міжнародного університету, мовознавця, автора більше 30 підручників і посібників з української мови, заслуженого діяча науки і техніки України І. Ющука, науковців Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України: М. Вовк – доктора педагогічних наук, Ю. Грищенко, Н. Філіпчук – кандидатів педагогічних наук, С. Ходаківської – молодшого наукового співробітника відділу змісту і технологій педагогічної освіти зазначеного вище інституту.

Програма лінгвістичної майстерні була досить об'ємною: інформаційно-освітня платформа «День української писемності та мови» для учнів початкових класів від дев'ятикласників (вчитель О. Ходацька та вчителі початкових класів), професорські уроки «Синтаксис складного речення», «Новий український правопис» для учнів 9–10 класів (професор Київського університету міжнародних відносин І. Ющук), інтелектуальна гра з української мови для учнів 9–10 класів «Мова має глибоке державницьке, культурне та ціннісне значення» (вчитель О. Ходацька), презентація учнівських проєктів «Я слову рідному вклонюсь» для учнів 5–10 класів (вчитель

О. Ходацька, вчителі української мови та літератури), мовно-літературна вікторина для учнів 5–6 класів (вчителі О. Ходацька, С. Федькевич), презентація власних літературних творів «У світі казки чарівної» в бібліотеці імені Олеса Гончара Солом'янського району (5 клас, вчителі: Г. Сватко, Н. Труцуненко), презентація учнівських відеоробіт гуртка «Читачі» (вчитель О. Ходацька, керівник гуртка – І. Юрченко), презентація гімназійної газети (вчитель О. Ходацька, керівник гуртка – К. Глущенко), круглий стіл «Наука – школа: досвід – проблеми – перспективи» (доктор педагогічних наук, М. Вовк, вчитель О. Ходацька).

Форми роботи у межах педагогічної майстерні обирає майстер. Але функції майстра у кожній формі різні: в інформаційно-освітній платформі під керівництвом учителя-майстра використовувались парні, групові та колективні форми роботи з учнями; під час проведення професорського уроку відбувалась взаємодія. Адже завдання педагогічної майстерні не лише створити умови для зміни векторів педагогічної діяльності та продемонструвати ефективність технологій, форм і засобів навчання, виховання, а, передусім, передати досвід молодим і малодосвідченим учителям української мови та літератури, залучити їх до активної педагогічної взаємодії, навчити використовувати певні прийоми, технології у власній професійній діяльності. У цьому контексті слушною є думка мовознавця І. Ющука у статті «Мова наша українська» про те, що «сучасний педагог – це не транслятор нових знань, а наставник, який вміє цікаво й неординарно організувати процес пізнання учнів, які не тільки вчать ставити запитання, а й проявляють інтерес та допитливість, уміють працювати в команді, відстоювати власну думку, мати чітку життєву позицію» [12].

Важливим завданням педагогічної майстерні є набуття умінь роботи з обдарованими учнями, адже завдання вчителя допомогти учневі вибрати правильні інструменти для

дослідження, пошуку інформації, допомогти навчитися відсіювати отримвану інформацію, відділяти випадкове від закономірного, фальшиве від справжнього, що є завданнями педагогіки партнерства.

Учасники педагогічної майстерні дійшли висновку, що якість знань випускника школи в сучасних умовах визначається не стільки рівнем його знань, скільки загальним інтелектуальним і творчим потенціалом. Має місце соціальна потреба у формуванні творчої особистості, яка змогла б розв'язати як щоденні, так і масштабні завдання, що забезпечують не просто виживання, а прогрес нації. Формування такої особистості і вимагає нових нестандартних підходів та оновлення змісту, форм і методів освітнього процесу, тому тісна взаємодія науковців, викладачів закладів вищої освіти і вчителів-практиків дуже важлива в умовах реалізації пріоритетів Нової української школи.

Окрім шкільного предметного викладання, майстерні в самому своєму процесі реалізують потужний виховний потенціал. Тому вони можуть застосовуватись у клубній діяльності: в гімназії-інтернаті № 13 працює клуб «Читачі» (керівник-блогер І. В. Юрченко) та літературна студія для учнів і вчителів імені Тараса Шевченка «Джерела пружно б'ють» (керівник – член Української асоціації письменників художньо-соціальної літератури О. Ходацька).

Потенціал педагогічної майстерні виявляється у таких умовах: наявність вибору діяльності на різних етапах майстерні створює відчуття свободи та можливості самореалізації; сприяння формуванню інтересу до іншої точки зору, дає поштовх для саморефлексії; спонукання слухати та чути іншого без бажання спростувати, тому що безоцінність входить у правила майстерні; створення необхідного середовища взаємодії, а довірливе середовище породжує почуття спільності, колегіальності, взаємоповаги, толерантності що досить актуально в сучасному житті.

Майстерня за певних умов (педагогічна філософія майстра, опора на відповідний зміст й ін.) дає можливість переходу від побутових, прагматичних тем до обмірковування ціннісних орієнтацій. Ненасильницьким шляхом відбувається реалізація духовно-морального виховання.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, нині на відміну від традиційного розуміння провідної ролі вчителя як головного джерела інформації, школа XXI ст. пропонує іншу роль: учитель як фасилітатор, координатор та коучер, який створює можливість для учнів застосовувати отримані навички для побудови нових знань. Саме набуття життєво важливих компетентностей може дати учневі можливості орієнтуватися в сучасному суспільстві, сприяє формуванню в особистості здатності швидко реагувати на запити часу. Відповідно педагогічна майстерня передбачає ціннісно-сміслову рівність усіх учасників, включаючи майстра. Завдання вчителя-майстра створити умови для розкриття й реалізації творчого потенціалу учасників майстерні; розробити й реалізувати методику діалогу, який дозволяє кожному учаснику педагогічної майстерні набути необхідні знання та висловити власне судження; організувати індивідуальну й колективну роботу учасників майстерні, яка орієнтує їх на самостійну діяльність із побудови нових знань, створення «творчого продукту». Специфікою діяльності педагогічної майстерні для вчителів української мови і літератури є забезпечення обміну досвідом на основі міждисциплінарності філологів, ознайомлення з інноваціями у сфері філологічної освіти, пошук ефективних форм і методів ретрансляції фольклорного, мовознавчого, літературного досвіду в умовах неформальної організації навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базиль Л. Професійний розвиток педагога в умовах Нової української школи // *Наукові записки науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школі»*: зб. наук. праць / Н. П. Сивачук (гол. ред.). Умань : АЛМІ, 2018. С. 12–18.
2. Бакало Л. Біоадекватні технології як напрям модернізації шкільного курсу зарубіжної літератури // *Зарубіжна література*. 2008. № 45–48. С. 67–71.
3. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя. Просвіта. 2002. 108 с.
4. Еремина Т. Я. Еще раз о педагогической мастерской URL: <http://lelien.org/spip.php?article87&lang=fr>
5. Загоруй Н. А. Новые педагогические технологии. Технология «Творческая мастерская». URL: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Fmethods.uzoz.ru%2Fzagorui2.doc&ei=R5kCUfK3McnbtAaxkYGYAw&usq=AFQjCNGVUXuLKfXJhduOuCNyHhZTkmSJgUA&bvm=bv.41524429,d.Yms&cad=rja>
6. Золототрубова Н. Н. Методика преподавания литературы. Воронеж : Изд-во ВПУ, 2009. 41 с.
7. Кремень В. Філософія освіти ХХІ століття // *Шлях освіти*. 2003. № 2. С. 2–6.
8. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монограф. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
9. Мухина И.А. Что такое педагогическая мастерская? URL: <http://www.lelien.org/spip.php?auteur1>.
10. Русских Г.А. Педагогическая мастерская как средство подготовки учителя. URL: <https://sites.google.com/site/kniznaa-polkavmk/russkih-g-a-pedagogiceskaa-masterskaa-kak-sredstvo-podgotovki-ucitela>

11. Степанова Г. Педагогические мастерские как условие развития творческой личности. Москва : Чист. пруды, 2007. 32с

12. Французская группа нового образования. История возникновения URL: <http://lelien.org/spip.php?article6&lang=fr>

13. Ющук І. П. Мова наша українська: статті, виступи, роздуми. Київ: Вид. Центр «Просвіта», 2001. 144 с.

14. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк, Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. Київ: Талком, 2019. 320 с.

15. Bazyl L., Klymenko M., Orlov V. Freedom of pedagogical activity: Contradictions and their solutions. *Opcion: Revista de Ciencias Humanas y Sociales* Vol. 35 (2019) Edición Especial N. 19. С. 307–331. URL: <http://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/24043>

REFERENCES

1. Bazyl L. Profesiynij rozvitok pedagoga v umovah Novoiï ukraïns'koï shkoli // *Naukovi zapiski nauково-doslidnoï laboratorii «Problemi pidgotovki studentiv-filologiv do ukraïnoznavchoï roboti v shkoli»* : zb. nauk. prac' za mater. / N. P. Sivachuk (gol. red.). Uman' : ALMI, 2018. S. 12–18.

2. Bakalo L. Bioadekvatni tekhnologiiï yak napryam modernizaciiï shkil'nogo kursu zarubizhnoï literaturi // *Zarubizhna literatura*. 2008. № 45–48. S. 67–71.

3. Bahanov K.O. Tradicii ta innovaciiï v navchanni istoriiï v shkoli: Didaktichnij slovník-dovidnik. Zaporizhzhya. Prosvita. 2002. 108 s.

4. Eremina T. YA. Eshche raz o pedagogicheskoy masterskoj URL: <http://lelien.org/spip.php?article87&lang=fr>

5. Zagoruj N. A. Novye pedagogicheskie tekhnologiiï. Tekhnologiya «Tvorcheskaya masterskaya». URL:

<http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Fmethods.ucoz.ru%2Fzagorui2.doc&ei=R5kCUfK3McnbtAaxkYGYAw&usq=AFQjCNGVUXuLKfXJhduOuCNYhZTkmSJgUA&bvm=bv.41524429,d.Yms&cad=rja>

6. Zolototrubova N. N. Metodika prepodavaniya literatury. Voronezh : Izd-vo VPU, 2009. 41 s.

7. Kremen' V. Filosofiya osviti HKHI stolittya // *SHlyah osviti*. 2003. № 2. S. 2–6.

8. Kucheruk O. A. Sistema metodiv navchannya ukraïns'koi movi v osnovnij shkoli: teoriya i praktika: monograf. ZHitimir: Vid-vo ZHDU imeni I. Franka, 2011. 420 s.

9. Muhina I.A. CHto takoe pedagogicheskaya masterskaya? URL: <http://www.lelien.org/spip.php?auteur1>.

10. Russkih G.A. Pedagogicheskaya masterskaya kak sredstvo podgotovki uchitelya. URL: <https://sites.google.com/site/kniznaa-polkavmk/russkih-g-a-pedagogiceskaa-masterskaa-kak-sredstvo-podgotovki-ucitela>

11. Stepanova G. Pedagogicheskie masterskie kak uslovie razvitiya tvorcheskoj lichnosti. Moskva: CHistye prudy, 2007. 32 s

12. Francuzskaya gruppa novogo obrazovaniya. Istoriya vznikeniya URL: <http://lelien.org/spip.php?article6&lang=fr>

13. YUshchuk I. P. Mova nasha ukraïns'ka: statti, vistupi, rozdumi. Kiïv: Vid. Centr «Prosvita», 2001. 144 s.

14. Tekhnologiiï profesijnogo rozvitku pedagogiv v umovah formal'noi i neformal'noi osviti: praktichnij posibnik / M.P. Vovk, G.I. Sots'ka, N.O. Filipchuk, YU.V. Grishchenko, S.O. Solomaha, L.YU. Sultanova, N.S. Gomelya. Kiïv: Talkom, 2019. 320 s.

15. Bazyl L., Klymenko M., Orlov V. Freedom of pedagogical activity: Contradictions and their solutions. Opcion: Revista de Ciencias Humanas y Sociales Vol. 35 (2019) Edición Especial N. 19. URL: <http://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/>

**KHODATSKA O. PEDAGOGICAL WORKSHOP AS
INTERACTIVE FORM OF PROFESSIONAL
DEVELOPMENT OF TEACHERS OF UKRAINIAN
LITERATURE IN THE CONDITIONS OF INFORMAL
EDUCATION**

***Abstract.** The article reveals a task and algorithm of activity of a pedagogical workshop as an interactive form of professional development of teachers of Ukrainian language and literature on the basis of experience of a gymnasium-boarding-school № 13, Kyiv. It is found out that a pedagogical workshop is an interactive form of professional development of a teacher, which is aimed to create conditions for every participant of getting new knowledge and new experience by means of independent or team work. The specific feature of a pedagogical workshop for teachers of Ukrainian language and literature is to provide experience exchange on the basis of interdisciplinarity of philologists, as well as acquaintance with innovations in the field of philological education, search of effective forms and methods of retransmitting of folklore, linguistic, literary experience in the conditions of informal organization of studies. The work characterizes the experience of the pedagogical workshop “Profi” for teachers of Ukrainian language and literature in the gymnasium-boarding-school № 13, Kyiv. The main task of the pedagogical workshop is to create the environment which gives teachers opportunity to promote the level of methodical and pedagogical proficiency, communicative competence, and innovative culture. It also develops professional skills that serve modern requirements of pedagogical science and practice, prepares young specialists to mastering ways and methods of pedagogical research and methods of perspective pedagogical experience. It, therefore, assists the teachers’ studies of modelling their own educational trajectory of professional development; focuses attention on pedagogics of partnership in accordance with the Conception of New Ukrainian School, according to which a teacher and a student are equal*

coauthors of a modern lesson. It also helps to change the organization of a traditional lesson and involves specially organized activity of students in the educational process on the basis of use of competence-oriented tasks, teacher and a scientist.

Keywords: *a pedagogical workshop, a teacher of Ukrainian language and literature; a teacher-master (expert), proficiency, self-education, informal education.*

ХОДАЦКАЯ О. ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МАСТЕРСКАЯ КАК ИНТЕРАКТИВНАЯ ФОРМА РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА УЧИТЕЛЕЙ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ В УСЛОВИЯХ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. *В статье отображены задачи и алгоритм деятельности педагогической мастерской как интерактивной формы развития профессионализма учителей украинского языка и литературы на основе опыта гимназии № 13 г. Киева. Установлено, что педагогическая мастерская – это интерактивная форма развития профессионализма учителя, направленная на создание условий для приобретения каждым участником нового знания и опыта посредством самостоятельной или коллективного творчества. Спецификой деятельности педагогической мастерской для учителей украинского языка и литературы является обеспечение обмена опытом на основе междисциплинарности, ознакомление с инновациями в сфере филологического образования, поиск эффективных форм и методов ретрансляции фольклорного, языковедческого, литературного опыта в условиях неформальной организации обучения. Охарактеризован опыт работы педагогического мастерские для учителей украинского языка и литературы «Профи» в гимназии № 13 г. Киева. Задачами педагогической мастерской позиционированы: создание творческой среды, которое*

позволяет педагогам повысить уровень методического, педагогического мастерства, коммуникативной компетентности, инновационной культуры; развитие профессиональных умений и навыков, соответствующих современным требованиям педагогической науки и практики, подготовка молодых специалистов к усвоению приемов и методов педагогического исследования и методов перспективного педагогического опыта; содействие обучению учителей в моделировании собственной образовательной траектории профессионального развития; сосредоточение внимания на педагогике партнерства по Концепции Новой украинской школы, согласно которой учитель и ученик – полноправные соавторы современного урока; изменение организации традиционного урока, включение специально организованной деятельности учащихся в образовательный процесс на основе использования компетентностно ориентированных задач; творческое взаимодействие учителя-практика, преподавателя учреждения высшего образования и ученого.

Ключевые слова: педагогическая мастерская, учитель украинского языка и литературы, учитель-мастер, профессионализм, информального образование, неформальное образование.